A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2026. július 2.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 93/13/EGK irányelv – A 6. cikk (1) bekezdése és a 7. cikk (1) bekezdése – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – Valamely feltétel tisztességtelen jellege megállapításának hatásai – A szerződés érvénytelenségének megállapítása – Az eladó vagy szolgáltató által indított visszatérítés iránti kereset – Az eladó vagy szolgáltató keresetének elévülési ideje – Kezdő időpont – Az egyenértékűség elve – A tényleges érvényesülés elve – A jogbiztonság elve – Az arányosság elve – A hatékony bírói jogvédelemhez való jog – Jogalap nélküli gazdagodás”

A C-261/25. sz. [Ścierbek][i] és C-262/25. sz. [Drózdzik] [i] egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2025. április 7-én érkezett, 2025. április 3-i, illetve április 7-i határozataival terjesztett elő

a **Bank BPH S. A**.

és

AS,

NS (C-261/25)

között,

valamint

a **Raiffeisen Bank International AG**

és

MZ (C-262/25)

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: M. Condinanzi tanácselnök, R. Frendo (előadó) és A. Kornezov bírák,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

[i] A jelen ügyek neve fiktív. Azok nem egyeznek az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

főtanácsnok: R. Norkus,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Bank BPH S. A. képviseletében A. Cudna-Wagner radca prawny és B. Miąskiewicz adwokat,

– a Raiffeisen Bank International AG képviseletében M. Bakuła radca prawny és Ł. Hejmej adwokat,

– AS és NS képviseletében M. Korpalski radca prawny,

– MZ képviseletében W. Budzewski és M. Chęcińska adwokaci,

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna és D. Lutostańska, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében M. Brauhoff és P. Kienapfel, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás: 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 6. cikke (1) bekezdésének és 7. cikke (1) bekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének, a tényleges érvényesülés, az egyenértékűség, az arányosság, a jogbiztonság elvének, valamint a bírósághoz fordulás jogának az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmeket a bankok és fogyasztók, nevezetesen a C-261/25. sz. ügyben a Bank BPH S. A. és AS, valamint NS között, a C-262/25. sz. ügyben a Raiffeisen Bank International AG (a továbbiakban: Raiffeisen Bank) és MZ között az e bankok által az e fogyasztóknak jelzálogkölcsön-szerződések – amelyeket az azokban szereplő tisztességtelen feltételek miatt érvénytelennek nyilvánítottak – alapján jogalap nélkül nyújtott szolgáltatások visszatérítése tárgyában folyamatban lévő jogviták keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok előírják, hogy fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.”

4 Ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése előírja:

„A tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.”

A lengyel jog

A polgári törvénykönyv

5 Az 1964. április 23-i ustawa – Kodeks cywilny (a polgári törvénykönyvről szóló törvény, Dz. U. 1964. 16. sz., poz. 93.) alapeljárásra alkalmazandó változatának (a továbbiakban: polgári törvénykönyv) 118. cikke értelmében:

„Különös szabály eltérő rendelkezése hiányában az elévülési idő hat év, időszakos szolgáltatásokra vonatkozó követelések és gazdasági tevékenység gyakorlásával összefüggő követelések esetében pedig három év. Ugyanakkor az elévülési idő a naptári év utolsó napján jár le, kivéve, ha az elévülési idő kevesebb, mint két év.”

6 A polgári törvénykönyv 405. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles az előnyt természetben visszaszolgáltatni, vagy ha ez nem lehetséges, annak értékét kell megtérítenie.”

7 E törvénykönyv 410. cikkének 1. és 2. §-a a következőképpen rendelkezik:

„1. § Az előző cikkek rendelkezései különösen a jogalap nélküli szolgáltatásra alkalmazandók.

2. § Jogalap nélküli a szolgáltatás, ha az azt teljesítő személy arra egyáltalán nem, vagy azon személy tekintetében nem volt köteles, akinek a részére teljesített, vagy ha nyújtásának oka megszűnt, vagy ha a szolgáltatással elérni kívánt célt nem érték el, vagy a szolgáltatási kötelezettséget keletkeztető jogügylet érvénytelen volt, és a szolgáltatást követően sem lett érvényes.”

A polgári perrendtartás

8 Az 1964. november 17-i ustawa Kodeks postępowania cywilnego (polgári perrendtartásról szóló törvény) (Dz. U. 1964., 43. sz., poz. 296.) alapeljárásra alkalmazandó változata (a továbbiakban: polgári perrendtartás) 203. cikkének 4. §-a a következőket írja elő:

„A bíróság csak akkor nyilváníthatja elfogadhatatlannak a keresettől való elállást, a követelésről való lemondást vagy annak korlátozását, ha az ügy körülményei azt mutatják, hogy e cselekmények a törvénnyel vagy a társadalmi együttélés elveivel ellentétesek, vagy céljuk a törvény megkerülése.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-261/25. sz. ügy

9 2008. május 12-én AS és NS svájci frankban (CHF) nyilvántartott, 360 hónapos futamidejű jelzálogkölcsön-szerződést kötött a GE Money Bank S. A.-val, a Bank BPH jogelődjével, amelynek értelmében 460 000 lengyel złoty (PLN) (hozzávetőleg 109 000 euró) összeget kaptak.

10 2019. augusztus 27-én AS és NS panaszlevelet küldött a Bank BPH-nak, amelyben azt állították, hogy e szerződés egyes feltételei tisztességtelenek. E tekintetben pontosították, hogy e feltételek szövege megegyezik a jogellenes feltételeknek a Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (verseny- és fogyasztóvédelmi hivatal elnöke, Lengyelország) által vezetett nyilvántartásába (a továbbiakban: a jogellenes szerződési feltételek nyilvántartása) felvett feltételek szövegével.

11 2019. szeptember 16-án keresetet indítottak a Bank BPH ellen a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság, Lengyelország) előtt az említett szerződés semmisségének megállapítása és az e szerződés teljesítéseként kifizetett összegek késedelmi kamatokkal növelt összegének visszatérítése iránt, amelynek a 2023. október 30-i ítélet helyt adott.

12 2022. december 1-jén a Bank BPH keresetet indított AS-sel és NS-sel szemben a kérdést előterjesztő bíróság, a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság) előtt annak érdekében, hogy ugyanezen szerződés semmissége miatt kötelezzék őket arra, hogy a rendelkezésükre bocsátott kölcsön tőkeösszegének visszafizetése címén fizessenek vissza a részére 460 000 PLN (hozzávetőleg 109 000 euró) összeget, késedelmi kamatokkal együtt.

13 A Bank BPH e keresetére válaszul AS és NS a bank által hivatkozott követelés elévülésére hivatkozott. Arra hivatkoztak, hogy a polgári törvénykönyv 118. cikkéből eredő hároméves elévülési időt 2008. május 21-től, vagyis attól az időponttól kell számítani, amikor megkapták az e bankkal kötött szerződés alapján kölcsönzött tőkét, vagy másodlagosan 2014. április 16-tól, amikor az e szerződésben foglaltakkal azonos megfogalmazású feltételeket felvették a jogellenes szerződési feltételek nyilvántartásába.

14 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy az AN és NS által a Bank BPH-val kötött szerződés semmissége azzal a következménnyel jár, hogy a polgári törvénykönyv 410. cikkének 1. §-ával összefüggésben értelmezett 405. cikkének megfelelően mindegyik félnek vissza kell térítenie a másik részére az e szerződés alapján nyújtott valamennyi szolgáltatást.

15 E bíróság szerint a Bank BPH által hivatkozott követelés fennállása, amely a kölcsöntőke felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatokkal növelt összegének felel meg, nem vet fel semmilyen kétséget.

16 Mindazonáltal az említett bíróság megjegyzi, hogy ha a Bank BPH követelését elévültnek kellene tekinteni, akkor el kellene utasítania a kérelmeit.

17 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az eladók vagy szolgáltatók követeléseire alkalmazandó elévülési idő kezdő időpontjának meghatározása tehát meghatározó az alapjogvita eldöntése szempontjából.

18 E tekintetben e bíróság úgy véli, hogy a 2023. december 14-i Getin Noble Bank (A visszatérítés iránti keresetek elévülési ideje) ítéletből (C-28/22, EU:C:2023:992, 69–75. pont) az következik, hogy a 93/13 irányelvvel ellentétes, ha az eladónak vagy szolgáltatónak a semmis szerződés teljesítéseként nyújtott jogalap nélküli szolgáltatás visszatérítése címén fennálló követelésének elévülési ideje az e szerződés semmisségét megállapító ítélet jogerőre emelkedésének időpontjában kezdődik. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy az ezen irányelvnek való megfeleléshez korábbi időpontot kell megállapítani.

19 E célból az említett bíróság három lehetőségre hivatkozik, nevezetesen először is arra az időpontra, amikor az eladó vagy szolgáltató a kölcsönzött tőkét a fogyasztó rendelkezésére bocsátotta, ezt követően arra az időpontra, amikor a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződés semmisségét megalapozó feltételeknek megfelelő feltételeket bejegyezték a jogellenes feltételek nyilvántartásába, vagy végül arra az időpontra, amikor a fogyasztó először vitatta az eladóval vagy szolgáltatóval szemben az e szerződésben szereplő egy vagy több feltétel kötelező jellegét.

20 Először is, ami a kölcsönzött tőke rendelkezésre bocsátásának időpontját illeti, a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy kétségtelen, hogy a semmis szerződések teljesítéseként nyújtott, jogalap nélküli szolgáltatások visszatérítésére irányuló követelésekre vonatkozó lengyel ítélkezési gyakorlat szerint a jogalap nélkül fizetett összeg visszatérítése iránti kereset elévülési ideje a legtöbb esetben a szolgáltatás teljesítésének napján kezdődik.

21 Ez a megoldás azonban nem lenne megfelelő a tisztességtelen feltételek miatt semmisnek nyilvánított szerződések alapján nyújtott, jogalap nélküli szolgáltatások visszatérítése iránti kérelmek esetében. Közelebbről, jelzálogkölcsön-szerződés esetén az eladónak vagy szolgáltatónak nem lenne oka kételkedni e szerződés érvényességében mindaddig, amíg a hitelfelvevő teljesíti a törlesztőrészleteket, ami több évig is eltarthat.

22 Ezenkívül e bíróság – rámutatva arra, hogy az eladó vagy szolgáltató követelése ily módon még azelőtt elévülhet, hogy ez utóbbi megállapíthatná, hogy e követeléssel rendelkezik –, kétségét fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy az első számításba vett lehetőség megfelel-e a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jognak, valamint az arányosság elvének.

23 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az a megoldás, amely az eladó vagy szolgáltató követelésére vonatkozó elévülési idő kezdő időpontjaként a szóban forgó tisztességtelen feltételeknek a jogellenes feltételek nyilvántartásába való bejegyzési időpontját veszi alapul, alapulhat többek között a 2024. január 18-i Getin Noble Bank és társai (A szerződési

feltételek tisztességtelen jellegének hivatalból történő vizsgálata) ítéleten (C-531/22, EU:C:2024:58, 78. pont), amelyből az következik, hogy az ilyen bejegyzés azt eredményezi, hogy e feltételeket a fogyasztó részvételével zajló bármely eljárásban tisztességtelennek nyilváníthatják.

24 Mindazonáltal e bejegyzés nem jelenti automatikusan azt, hogy az említett feltételeket tartalmazó szerződés teljes egészében semmis. E szerződés amiatti semmisségét ugyanis, hogy az ugyanazon feltételek nélkül nem maradhat fenn, bíróságnak kell megállapítania.

25 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy méltányosnak minősül az a megoldás, amely szerint az eladó vagy szolgáltató követelése elévülési idejének kezdő időpontjaként azt az időpontot kell figyelembe venni, amikor a fogyasztó először vitatta az eladóval vagy szolgáltatóval szemben az általuk kötött szerződésben szereplő egy vagy több feltétel kötelező jellegét.

26 E tekintetben pontosítja, hogy e vitatásnak, amely elindítja az eladó vagy szolgáltató követelésének elévülési idejét, nem kell szükségszerűen bírósági kereset formáját öltenie. Az eladónak vagy szolgáltatónak címzett panasz vagy fizetési felszólítás ugyanis elegendő lenne ahhoz, hogy ez utóbbit annak vizsgálatára ösztönözze, hogy az e fogyasztóval kötött szerződés ténylegesen tartalmaz-e olyan tisztességtelen feltételeket, amelyek a szerződés semmisségét eredményezhetik.

27 Az ilyen vitatás időpontjától kezdődően az eladónak vagy szolgáltatónak három év áll rendelkezésére a szerződéses jogviszony elemzésére, és adott esetben arra, hogy követelje a fogyasztótól a követelésének rendezését, vagy hogy egyezséget kössön vele a kölcsönös követelések sorsának meghatározásáról.

28 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy ez a megoldás megfelel az egyenértékűség, az arányosság és a jogbiztonság elvének, valamint a bírósághoz fordulás jogának, mivel a fogyasztó jogainak védelme mellett lehetővé teszi az eladó vagy szolgáltató számára, hogy hatékonyan érvényesítse saját jogait.

29 E körülmények között a Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [93/13] irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, a [Charta] 47. cikkét, valamint a tényleges érvényesülés, az egyenértékűség, az arányosság, a jogbiztonság elvét és a bírósághoz való jogot, hogy azokkal ellentétes a nemzeti szabályozás olyan bírósági értelmezése, amely szerint az eladónak vagy szolgáltatónak a fogyasztóval szemben a tisztességtelen szerződési feltételek szerződésbe foglalása miatt érvénytelenné vált szerződés alapján jogalap nélkül teljesített szolgáltatások visszatérítése iránti igényének elévülési ideje attól az időponttól kezdődik, amikor a fogyasztó a banknál kifogásolta a szerződési feltételek kötelező jellegét[?]”

A C-262/25. sz. ügy

30 2006. december 14-én MZ az EFG Eurobank Ergasis S. A.-val, a Raiffeisen Bank jogelődjével 360 hónap futamidejű, svájci frank alapú jelzáloghitel-szerződést kötött, amelynek értelmében 149 369,29 PLN (hozzávetőleg 35 325 euró) összeget kapott.

31 2020. november 17-én, illetve 2023. december 11-én MZ és a Raiffeisen Bank a jelen ítélet 11. és 12. pontjában említettekhez hasonló kereseteket indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt.

32 A Raiffeisen Bank keresetére válaszul MZ a bank követelésének elévülésére hivatkozott, lényegében a jelen ítélet 13. pontjában kifejtett indokoknak megfelelő okok miatt.

33 2024. június 20-i ítéletével a kérdést előterjesztő bíróság az MZ által indított keresetről határozva helyt adott MZ kérelmeinek.

34 A Sąd Okręgowy w Warszawie (varsói regionális bíróság) lényegében a jelen ítélet 14–28. pontjában felidézettekkel azonos indokokra támaszkodva úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [93/13] irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, a [Charta] 47. cikkét, valamint a tényleges érvényesülés, az egyenértékűség, az arányosság, a jogbiztonság elvét és a bírósághoz való jogot, hogy azokkal ellentétes a nemzeti szabályozás olyan bírósági értelmezése, amely szerint az eladónak vagy szolgáltatónak a fogyasztóval szemben a tisztességtelen szerződési feltételek szerződésbe foglalása miatt érvénytelenné vált szerződés alapján jogalap nélkül teljesített szolgáltatások visszatérítése iránti igényének elévülési ideje attól az időponttól kezdődik, amikor a fogyasztó a banknál kifogásolta a szerződési feltételek kötelező jellegét[?]”

A Bíróság előtti eljárás

35 A Bíróság elnöke a 2025. május 22-i határozatával az eljárás írásbeli és a szóbeli szakaszának lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából egyesítette a C-259/25–C-262/25. sz. ügyeket.

36 A C-259/25. és C-260/25. sz. ügyek alapjául szolgáló előzetes döntéshozatal iránti kérelmek visszavonását követően azokat a Bíróság elnöke a 2025. augusztus 11-i Juminek végzésével (C-259/25, EU:C:2025:722) és a 2025. szeptember 3-i Olteski végzésével (C-260/25, EU:C:2025:721) elkülönítette a többi ügytől, és törölte a Bíróság nyilvántartásából.

A C-262/25. sz. ügy okafogyottságáról

37 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén a Bíróság az uniós jog értelmezéséhez támpontokat nyújt a nemzeti bíróságnak, amelyek szükségesek az utóbbi által eldöntendő jogviták megoldásához (lásd: 1990. január 26-i Falciola végzés, C-286/88, EU:C:1990:33, 7. pont; 2024. július 29-i LivaNova ítélet, C-713/22, EU:C:2024:642, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Az EUMSZ 267. cikk szövegéből és rendszeréből egyaránt kitűnik, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás előfeltétele a nemzeti bíróság előtt ténylegesen folyamatban lévő jogvita, amelynek keretében a nemzeti bíróságnak az előzetes döntést figyelembe vevő határozatot kell hoznia, így ha az alapeljárás okafogyottá vált, akkor a Bíróságnak azt kell megállapítania, hogy az ügyben már nem szükséges határozni (2022. november 24-i Banco Cetelem ítélet, C-302/21, EU:C:2022:919, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság a 2025. december 8-i levelében arról tájékoztatta a Bíróságot, hogy 2025. augusztus 29-én a Raiffeisen Bank elállt a C-262/25. sz. ügy alapjául szolgáló eljárásban benyújtott keresetétől, és benyújtotta 2025. november 13-i végzésének másolatát, amelyben a polgári perrendtartás 203. cikkének 4. §-a alapján ezen elállást elfogadhatatlannak nyilvánította.

40 Végzésében a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett elállás valódi célja a Bíróság előtt folyamatban lévő előzetes döntéshozatal iránti kérelem visszavonása volt, és hogy ennélfogva a Raiffeisen Bank magatartása ellentétes a társadalmi együttélés elveivel, és a törvény megkerülésének minősül.

41 A Bíróság által hozzá intézett információkérést követően a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság Hivatalához 2026. január 2-án benyújtott levelében közölte a Bírósággal a polgári perrendtartás 203. cikke 4. §-ának szövegét, és pontosította, hogy a 2025. november 13-i végzésével szemben nincs helye jogorvoslatnak, és ezért az jogerősnek minősül.

42 Így a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapeljárás nem vált okafogyottá.

43 E körülmények között határozni kell az ezen ügy alapjául szolgáló előzetes döntéshozatal iránti kérelemről.

Az elfogadhatóságról

44 Először is a Bank BPH azt állítja, hogy az előterjesztett kérdésre adandó válasz nem szükséges a C-261/25. sz. ügy alapjául szolgáló jogvita megoldásához, így e kérdés hipotetikus jellegű. A Bank BPH szerint ugyanis e jogvita megoldása azt feltételezi, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megfelel az úgynevezett „két követelés” elméletét alkalmazó nemzeti ítélkezési gyakorlatnak, amelynek értelmében lényegében a jelzálogkölcsön-szerződés érvénytelensége esetén a fogyasztó követelheti a nyújtott szolgáltatások összességének visszatérítését, az eladó vagy szolgáltató pedig követelheti a kölcsön teljes tőkeösszegének visszatérítését. Márpedig a 2025. június 19-i Lubreczlik ítéletben (C-396/24, EU:C:2025:460) a Bíróság megkérdőjelezte ezt a nemzeti ítélkezési gyakorlatot, jelezve, hogy a fogyasztó által teljesített törlesztéseket be kell számítani az eladó vagy szolgáltató által kölcsönadott tőke összegébe.

45 A Bank BPH kifejti, hogy az AS és NS által teljesített törlesztések a kölcsöntőkét meghaladó összegnek felelnek meg, így ha az előző pontban említett nemzeti ítélkezési gyakorlatot nem lehetne alkalmazni, a Bank BPH nem rendelkezne olyan követeléssel, amelyet az AS és NS által a Bank BPH-val szemben fennálló, magasabb összegű követeléssel szemben érvényesíthetne.

46 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikkel létrehozott együttműködés keretében kizárólag az ügyben eljáró és a meghozandó határozatért felelős nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatalához szükség van-e az előzetes döntéshozatalra, és hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, ha az előterjesztett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (lásd: 1978. november 29-i Redmond ítélet, 83/78, EU:C:1978:214, 25. pont; 2025. december 11-i Kuszycka ítélet, C-767/24, EU:C:2025:962, 33. pont).

47 Ennélfogva az uniós jogra vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről való határozathozatalt, ha nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (lásd: 1999. szeptember 7-i Beck és Bergdorf ítélet, C-355/97, EU:C:1999:391, 22. pont; 2025. december 11-i Kuszycka ítélet, C-767/24, EU:C:2025:962, 34. pont).

48 A jelen ügyben egyrészt nem vitatott, hogy az előterjesztett kérdés az uniós jog rendelkezéseinek és elveinek értelmezésére vonatkozik, így vonatkozik rá e relevanciát érintő vélelem.

49 Másrészt a 2025. június 19-i Lubreczlik ítéletben (C-396/24, EU:C:2025:460, 44. pont) a Bíróság kimondta, hogy a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint, ha valamely kölcsönszerződés a benne foglalt, tisztességtelennek minősülő feltétel folytán érvénytelen, az eladó vagy szolgáltató jogosult a fogyasztótól a kapott kölcsön teljes névértékének visszafizetését követelni, függetlenül a fogyasztó által e szerződés alapján teljesített törlesztés és a fennálló tartozás összegétől.

50 Mindazonáltal, amint az a jelen ítélet 11. pontjából következik, a kérdést előterjesztő bíróság a 2023. október 30-i ítéletével – amely tehát korábbi, mint a 2025. június 19-i Lubreczlik ítélet (C-396/24, EU:C:2025:460) – helyt adott az AS és NS által hozzá benyújtott keresetnek, amely eltér a C-261/25. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló, Bank BPH által benyújtott keresettől. E fogyasztók számára tehát elismerték az érvénytelennek nyilvánított kölcsönszerződés teljesítése során nyújtott valamennyi szolgáltatás visszatérítéséhez való jogot, anélkül hogy kötelesek lettek volna visszafizetni a kölcsöntőkét.

51 Így nem tűnik nyilvánvalónak, hogy az ebben az ügyben előterjesztett kérdés hipotetikus lenne azzal az indokkal, hogy a Bank BPH e tőkének megfelelő követelése a kérdést előterjesztő bíróságnak az előző pontban említett ítéletét követően megszűnt.

52 Másodszor, a C-262/25. sz. ügyben a Raiffeisen Bank arra hivatkozik, hogy az előterjesztett kérdés elfogadhatatlan, mivel a tisztességtelen feltételeket tartalmazó szerződés érvénytelenné nyilvánítása joghatásainak értékelése, beleértve az eladó vagy szolgáltató visszatérítés iránti keresete elévülési idejének kezdő időpontját is, a nemzeti jog hatálya alá tartozik, nem pedig a 93/13 irányelv hatálya alá.

53 E tekintetben egyrészt, amint az a jelen ítélet 48. pontjában megállapításra került, az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdés releváns voltát vélelmezni kell.

54 Másrészt, amennyiben – mint a jelen ügyben is – nem nyilvánvaló, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezése semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, az e jogi aktus alapügyre való alkalmazhatatlanságára alapított kifogás a kérdések érdemét érinti (2023. december 21-i BMW Bank és társai ítélet, C-38/21, C-47/21 és C-232/21, EU:C:2023:1014, 114. pont; 2025. december 11-i Kuszycka ítélet, C-767/24, EU:C:2025:962, 39. pont).

55 Következésképpen az előterjesztett kérdés mind a C-261/25. sz. ügyben, mind a C-262/15. sz. ügyben elfogadható.

Az ügy érdeméről

56 Kérdéseiben az előterjesztő bíróság többek között mind a Charta 47. cikkére, mind a bírósághoz való jogra hivatkozik.

57 Márpedig a Bíróságnak már volt alkalma pontosítani, hogy az e 47. cikkben szereplő hatékony bírói jogvédelem elve különböző elemekből tevődik össze, amelyek közé tartozik különösen a bírósághoz fordulás joga (lásd ebben az értelemben: 2016. június 30-i Toma és Biroul Executorului Judecătoresc Horaciu-Vasile Cruduleci ítélet, C-205/15, EU:C:2016:499, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Következésképpen meg kell állapítani, hogy azonos kérdéseivel az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való joggal, valamint a tényleges érvényesülés, az egyenértékűség, az arányosság és a jogbiztonság elvével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes a nemzeti szabályozás olyan bírósági értelmezése, amely szerint az eladónak vagy szolgáltatónak a szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek miatt érvénytelennek nyilvánított szerződés teljesítése során jogalap nélkül nyújtott szolgáltatások visszatérítése címén a fogyasztóval szemben fennálló követelésének elévülési ideje azon a napon kezdődik, amikor a fogyasztó először vitatta az eladóval vagy szolgáltatóval szemben e feltételek és az azokat tartalmazó szerződés kötelező jellegét.

59 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése alapján a tisztességtelennek minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint amely nem is létezett, így a fogyasztóra nézve nem fejthet ki joghatást. Ennélfogva az ilyen feltétel tisztességtelen jellege bírósági megállapításának főszabály szerint azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó e feltétel hiányában lett volna, többek között azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszatérítéséhez való jogot. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, amikor a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződés egy vagy több feltételének tisztességtelen jellege nemcsak e feltételek semmisségét, hanem e szerződés teljes egészének érvénytelenségét is maga után vonja (2026. április 16-i Jangielak ítélet, C-752/24, EU:C:2026:307, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

60 Ezen, annak a jogi és ténybeli helyzetnek a helyreállítására irányuló célt, amelyben a fogyasztó egy vagy több tisztességtelen feltétel hiányában lett volna, az arányosság elvének tiszteletben tartásával kell megvalósítani, amely elv az uniós jog olyan általános elvének minősül, amely megköveteli, hogy az e jogot végrehajtó nemzeti szabályozás ne lépje túl az elérni kívánt cél megvalósításához szükséges mértéket (2026. április 16-i Jangielak ítélet, C-752/24, EU:C:2026:307, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

61 Márpedig az arányosság ezen elve sérülne, ha a *restitutio in integrum* kizárt lenne az eladóval vagy szolgáltatóval szemben. Így a tisztességtelen feltételeket tartalmazó kölcsönszerződés érvénytelenítését követő visszatérítési kötelezettségnek kölcsönösnek kell lennie, a bank azonban nem követelhet a fogyasztótól az e szerződés teljesítése címén kifizetett tőkeösszeg visszafizetésén, valamint a felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok megfizetésén túlmenő kompenzációt (2026. április 16-i Jangielak ítélet, C-752/24, EU:C:2026:307, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

62 Egyébiránt a tisztességtelen feltételeket tartalmazó kölcsönszerződés érvénytelenítéséhez fűződő visszatérítési joghatás, amely szintén igazolja a bank visszatérítés iránti kérelmét, lehetővé teszi annak biztosítását, hogy az uniós jogrend által biztosított jogok védelme ne eredményezze a fogyasztó jogalap nélküli gazdagodását (2026. április 16-i Jangielak ítélet, C-752/24, EU:C:2026:307, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

63 Hozzá kell tenni, hogy az eladó vagy szolgáltató visszatérítés iránti ilyen kérelme lehetővé teszi a fegyveregyenlőség elve tiszteletben tartásának biztosítását. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis ez az elv, amely magának a többek között a Charta 47. cikkében biztosított tisztességes eljárás fogalmának a velejárója, és amelynek célja az eljárásban részt vevő felek közötti egyensúly biztosítása, magával vonja, hogy valamennyi félnek észszerű lehetőséget kell biztosítani arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, ideértve a bizonyítékait is, amelyek alapján nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben (2016. július 28-i Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai ítélet, C-543/14, EU:C:2016:605, 40. pont; 2022. július 12-i Nord Stream 2 kontra Parlament és Tanács ítélet, C-348/20 P, EU:C:2022:548, 128. pont).

64 Így, mivel a fogyasztó – miután az általa az eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződést tisztességtelen feltételek fennállása miatt érvénytelennek nyilvánították – kérheti az e szerződés alapján általa nyújtott szolgáltatások visszatérítését, ezen eladónak vagy szolgáltatónak pedig rendelkeznie kell azzal a joggal, hogy a kölcsönzött tőke visszatérítését kérje, amelyért azonban nem jogosult díjazásra (lásd ebben az értelemben: 2023. június 15-i Bank M. [A szerződés semmissé nyilvánításának következményei] ítélet, C-520/21, EU:C:2023:478, 78. pont).

65 Következésképpen az ilyen kérelemnek az eladó vagy szolgáltató általi – akár a fogyasztó által indított eljárástól eltérő eljárás keretében történő – benyújtása főszabály szerint nemcsak hogy nem sérti a fogyasztók azon jogának gyakorlását, hogy az ezen eladó vagy szolgáltató által a tisztességtelen feltételek alapján jogalap nélkül megszerzett előnyök visszatérítését követelje, hanem hozzájárul azon jogi és ténybeli helyzet helyreállításához is, amelyben e fogyasztó e feltételek hiányában lett volna (lásd ebben az értelemben: 2026. április 16-i Jangielak ítélet, C-752/24, EU:C:2026:307, 36. és 37. pont).

66 Az eladó vagy szolgáltató visszatérítés iránti követelésére alkalmazandó elévülési időt illetően emlékeztetni kell arra, hogy az e területre vonatkozó különös uniós szabályozás hiányában a 93/13 irányelvben előírt fogyasztóvédelem végrehajtásának az arányosság elvével, a jogalap nélküli gazdagodás tilalmával és a fegyveregyenlőség elvével összefüggésben értelmezett részletes szabályai a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján azok belső jogrendjébe tartoznak. E szabályok azonban nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló belső jellegű helyzetekre vonatkozó szabályok (egyenértékűség elve), és nem tehetik a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben: 2026. április 16-i Jangielak ítélet, C-752/24, EU:C:2026:307, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67 Egyrészt, ami az egyenértékűség elvét illeti, elegendő megjegyezni, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratok egyike sem alkalmas arra, hogy kétséget ébresszen az alapügyben szóban forgó elévülési időkre vonatkozó nemzeti szabályok ezen elvvel való összeegyeztethetőségét illetően.

68 Másrészt, ami a tényleges érvényesülés elvét illeti, először is az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből az következik, hogy a semmis szerződések teljesítéseként nyújtott, jogalap nélküli szolgáltatások visszatérítése iránti követelésekre vonatkozó lengyel ítélkezési gyakorlat szerint a jogalap nélkül fizetett összeg visszatérítése iránti kereset elévülési ideje a legtöbb esetben a

szolgáltatás teljesítésének napján kezdődik. Így e lengyel ítélkezési gyakorlat alkalmazása esetén az eladó vagy szolgáltató azon követelésének elévülési ideje, amely a tisztességtelen feltételek fennállása miatt semmisnek nyilvánított szerződés teljesítéseként a fogyasztónak kölcsönzött tőkének felel meg, azon a napon kezdődik, amikor e tőkét e fogyasztó rendelkezésére bocsátották.

69 Márpedig e tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a 93/13 irányelvben előírt fogyasztóvédelmi rendszer nem alkalmazható, ha a fogyasztó ellenzi azt. Így ez utóbbi, miután a nemzeti bíróság tájékoztatta, dönthet úgy, hogy nem hivatkozik a feltétel tisztességtelen és nem kötelező jellegére, ezáltal szabad és tájékozott hozzájárulását adja a szóban forgó feltételhez, és ezáltal elkerüli a szerződés érvénytelenségének megállapítását (2023. március 16-i M. B. és társai [A szerződés érvénytelenné nyilvánításának joghatásai] ítélet, C-6/22, EU:C:2023:216, 38. pont; 2025. december 11-i Kuszycka ítélet, C-767/24, EU:C:2025:962, 53. pont).

70 Következésképpen, amíg a fogyasztó nem fejezte ki e szerződés érvénytelenné nyilvánítására irányuló szándékát, kizárt, hogy az eladó vagy szolgáltató visszatérítés iránti követeléssel rendelkezzen, így az utóbbira alkalmazandó elévülési idő nem kezdődhet meg az ilyen szándék kinyilvánítása előtt.

71 Másodszor ezen okból ki kell zárni, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésben foglalt feltételeknek megfelelő feltételeknek a jogellenes feltételek nyilvántartásába való bejegyzési időpontja az eladó vagy szolgáltató visszatérítés iránti követelése elévülési idejének kezdő időpontja legyen. Az ilyen bejegyzés ugyanis nem eredményezi a szerződés érvénytelenné nyilvánítását, mivel ez utóbbi érvénytelenné nyilvánításának a nemzeti bíróságtól kell származnia, amelynek figyelembe kell vennie a fogyasztó ezirányú akaratát.

72 Harmadszor, ezzel szemben az eladó vagy szolgáltató azon jogának gyakorlása, hogy a kölcsöntőkét a jelen ítélet 61–64. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében adott esetben késedelmi kamatokkal növelve visszakövetelje, nem tűnik gyakorlatilag lehetetlennek vagy rendkívül nehéznek, ha az arra alkalmazandó elévülési idő abban az időpontban kezdődik, amikor a fogyasztó az említett eladó vagy szolgáltató előtt először vitatta az e felek által kötött szerződés kötelező jellegét.

73 Egyébiránt az ilyen megoldás kiküszöböli a kérdést előterjesztő bíróság által a 2023. december 14-i Getin Noble Bank (A visszatérítés iránti keresetek elévülési ideje) ítéletre (C-28/22, EU:C:2023:992, 70. és 72. pont) utalva hivatkozott azon kockázatot, hogy az eladó vagy szolgáltató a fogyasztó követelésére vonatkozó elévülési idő lejártára várva tétlen maradhat anélkül, hogy fennállna a saját követelése elévülésének kockázata.

74 Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy a nemzeti jognak a kérdést előterjesztő bíróság által előnyben részesített értelmezését megerősíti a jogbiztonság elve, amelyre e bíróság szintén hivatkozik, és amely az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a helyzetek és jogviszonyok előreláthatóságának biztosítására irányul (2019. október 16-i Agrárminiszter ítélet, C-490/18, EU:C:2019:863, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

75 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az eladó vagy szolgáltató követelése elévülési idejének kezdő időpontjaként azon időpont figyelembevétele, amikor a fogyasztó első alkalommal vitatta az e felek által kötött szerződés kötelező jellegét, biztosítja az ezen elv által megkövetelt

előreláthatóságot, mivel ezen időponttól kezdve az eladót vagy szolgáltatót tájékoztatják a fogyasztó azon szándékáról, hogy a szerződés állítólagos érvénytelenségére hivatkozzon, tehát észszerűen előre láthatja az abból eredő következményeket.

76 Egyébiránt meg kell állapítani, hogy abban a Raiffeisen Bank által hivatkozott esetben, amikor a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz intézett kifogás ellenére később úgy döntene, hogy hozzájárulását adja a szóban forgó szerződésben foglalt tisztességtelen feltételekhez, elkerülve ezáltal a szerződés érvénytelenségét, a szerződő felek egyike sem rendelkezne visszatérítés iránti követeléssel, és az eladó vagy szolgáltató megtartaná az abból eredő előnyöket, hogy e szerződésben tisztességtelen feltételek szerepelnek. Következésképpen nem merül fel ezen eladó vagy szolgáltató követelése esetleges elévülésének kérdése, így a jogbiztonság elvével nem ellentétes, ha az eladó vagy szolgáltató követelésének elévülési ideje e vitatás időpontjától kezdődik.

77 A fenti indokokra tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését a Charta 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való joggal, valamint a tényleges érvényesülés, az egyenértékűség, az arányosság és a jogbiztonság elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes a nemzeti szabályozás olyan bírósági értelmezése, amely szerint az eladónak vagy szolgáltatónak a szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek miatt érvénytelennek nyilvánított szerződés teljesítése során jogalap nélkül nyújtott szolgáltatások visszatérítése címén a fogyasztóval szemben fennálló követelésének elévülési ideje azon a napon kezdődik, amikor a fogyasztó először vitatta az eladóval vagy szolgáltatóval szemben e feltételek és az azokat tartalmazó szerződés kötelező jellegét.

A költségekről

78 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való joggal, valamint a tényleges érvényesülés, az egyenértékűség, az arányosság és a jogbiztonság elvével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal nem ellentétes a nemzeti szabályozás olyan bírósági értelmezése, amely szerint az eladónak vagy szolgáltatónak a szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek miatt érvénytelennek nyilvánított szerződés teljesítése során jogalap nélkül nyújtott szolgáltatások visszatérítése címén a fogyasztóval szemben fennálló követelésének elévülési ideje azon a napon kezdődik, amikor a fogyasztó először vitatta az eladóval vagy szolgáltatóval szemben e feltételek és az azokat tartalmazó szerződés kötelező jellegét.

Aláírások